

Zet reststoffen in als booster voor circulaire economie

Afval is grondstof luidt al decennia lang een veel gehoord mantra in milieuland. Eindelijk gloort er licht aan de horizon. De Vereniging Industriële Bouwstoffen (VIB) kruipt uit haar schulp en ontpopt zich als aanjager van de circulaire economie. Het momentum is er en industrieel restmateriaal kan een belangrijke rol spelen bij het vervangen van traditionele bouwstoffen.

PIETER VAN DEN BRAND

Bij de productie van ijzer en staal, elektriciteit, drinkwater en wat niet al komen allerlei reststoffen vrij die juist nu hard nodig zijn. Niet alleen dragen ze bij aan de circulaire economie, ook spelen ze een belangrijke rol bij ambities als de energietransitie en de bouwopgave. Voorzitter Rob Wiegers van de Vereniging Industriële Bouwstoffen (VIB): “Nederland is een mineraalarm land en circulariteit levert vaak een flinke CO₂-besparing op. Als het kabinet serieus werk wil maken van de circulaire economie, zijn er heel veel grondstoffen nodig. Zo vraagt de energietransitie om schaarse metalen als cobalt en lithium voor windturbines en accu’s van elektrische auto’s.” Hetzelfde geldt voor het versnellen van de woningbouw met jaarlijks zo’n 100 duizend extra woningen. “In Duitsland is al een tekort aan bouwzand. Dat is de markt waar wij een deel van onze bouwgrondstoffen halen. De verwachting is dat de prijsstijgingen op de grondstoffenmarkt langere tijd gaat aanhouden. Nederland is een mineraalarm land. Een deel van de bouwgrondstoffen kunnen we via secundaire weg winnen.”

Achter de schermen

De VIB vertegenwoordigt de sector sinds 1993, maar opereert tot nu toe vooral achter de schermen. De leden hebben de beschikking over een breed scala aan secundaire

‘Laat hergebruik prevaleren boven eventuele beperkte negatieve milieu-impact’

bouwgrondstoffen: van bodemas en vliegas tot de kalkkorrels en ijzerhoudend slib uit de drinkwaterproductie. De reststoffen en bijproducten die de leden aanbieden dan wel verwerken zijn een volwaardig alternatief voor traditionele primaire bouwstoffen. Daarom worden ze al jaren gebruikt in de weg- en waterbouw, bij de bouw van huizen en gebouwen en in de industrie zelf.

Normen en standaarden

De VIB is lid van VNO-NCW en zit namens het bedrijfsleven in relevante CEN-commissies voor de ontwikkeling van normen en standaarden. “Ons gaat het daarbij vooral om de technische inbreng in het overleg met de overheid”, legt Wiegers uit. “Daar zit ook de expertise van onze leden. Dat verklaart waarom we beperkt zichtbaar zijn.”

Vanuit Brussel komt eveneens veel regel-

geving op ons land af. Wat ook zijn effect heeft op secundaire bouwstoffen, weet VIB-bestuurslid Erik Onstenk. “Iedereen in Europa vindt hergebruik mooi, maar de wet- en regelgeving is daar niet op ingericht.” Hij wijst in dit verband ook op de Europese Green Deal om Europa tegen 2050 klimaatneutraal te maken, met de circulaire economie als één van de sleutelementen. “Tegenover deze boost staat een nog altijd uitdijende en steeds complexere afvalwetgeving.”

Gelijk speelveld

Zorgen baart in dit verband ook de nieuwe bouwproductenverordening die de Europese Commissie momenteel ontwikkelt. Om de milieu-impact van bouwmaterialen zichtbaar te maken, zijn voor verschillende bouwproducten aanvullingen op de standaard voor levenscyclusanalyses (LCA’s) in de maak. Onstenk: “De huidige standaard staat erg open voor interpretatie. Afhankelijk van de keuzes geeft de LCA voor hetzelfde bouwproduct verschillende uitkomsten. Daar willen we vanaf. LCA-gegevens worden gebruikt om bouwproducten te vergelijken. We willen zodanige spelregels dat wie de LCA ook uitvoert, dezelfde uitgangspunten hanteert, zodat het resultaat voor zowel primaire als secundaire bouwmaterialen eenduidig is.”

Onstenk zit in de Europese werkgroep die

granovla DRAINMIX is een secundaire grondstof die uitermate geschikt is om zand en grind te vervangen in beton, bijvoorbeeld als waterbufferend pakket voor bestrating

FOTO: HEROS

Rob Wiegers: "Circulariteit levert vaak een flinke CO₂-besparing op"

'Europese wet- en regelgeving is niet echt op hergebruik ingericht'

de aanvulling voor granulaten en toeslagmaterialen uitwerkt. In Nederland heeft hij onder normalisatieinstituut NEN een vergelijkbare werkgroep opgezet voor de inbreng van bedrijven en overheidsorganisaties vanuit ons land. "Als we de Europese werkgroep zijn gang laten gaan, komt het naar ons idee niet goed. Daarom dragen we zelf voorstellen aan voor een betere standaard, om zo een gelijk speelveld te creëren. We maken ons hard voor een evenwichtige normering."

Kennispartner

De VIB is een belangrijke kennispartner voor de overheid om hergebruik te stimule-

ren. "We geven aan waar de mogelijkheden zitten en hoe je dingen slimmer kunt doen", vertelt Wiegers. "Zo hebben we er laatst op gewezen dat er beslist andere verwerkingsopties voor granuliet zijn in plaats van het te storten in het oppervlaktewater. Met de injectie van afvalwater uit Schoonebeek in Twente zitten we in dezelfde situatie." Wiegers ziet het als de taak van de VIB om duurzame alternatieven aan te reiken, waarbij de verwerking op een hoge standaard plaatsvindt die vertrouwen geeft aan eindgebruikers en voor lange tijd geaccepteerd zal blijven. "Standaarden kun je weer bijstellen op basis van innovaties en nieuwe technieken."

Onstenk wijst er in dit verband op dat het overheidsbeleid niet altijd even consistent is. "Het zwakke punt is dat men vaak geen keuzes kan maken. Circulariteit en een minimale milieu-impact gaan niet noodza-

kelijk hand in hand. Wat weegt in die gevallen zwaarder: circulariteit - en daarmee een optimale inzet van secundaire bouwgrondstoffen - of de milieu-impact?" Kortom, de systematiek achter het beleid is niet inzichtelijk. "Daarom willen we als VIB naast de inbreng in het technische overlegcircuit meer invloed gaan uitoefenen op de beleidsmatige invulling", vult Wiegers aan.

Combineren

Onvermijdelijk, benadrukt Wiegers tot slot, is de circulaire economie te koppelen aan de energietransitie. "We zien het als onze taak om duurzame alternatieven aan te reiken, waarbij de verwerking op een hoge standaard gebeurt. Als we als samenleving naar hergebruik toe willen, dan moet dit in onze ogen prevaleren boven een eventuele beperkte negatieve milieu-impact. Dat is een keuze die de overheid moet maken. Dat is niet aan de industrie. De overheid moet vervolgens de juiste randvoorwaarden voor bedrijven creëren om circulariteit te kunnen realiseren."

Expertise achterban

Wiegers wijst in dit verband ook op het feit dat de leden van zijn organisatie allerlei nuttige technieken ontwikkelen. "Bij onze leden zit veel kennis over de praktische uitvoering en een hoogwaardige inzet van materialen. Er komen alsmat oplossingen bij die niet alleen beter voor het milieu zijn, maar ook financieel aantrekkelijker. Laat alle industriesectoren kijken naar hoe ze zoveel mogelijk uit hun reststromen kunnen halen. Door onze gezamenlijke kennis en ervaring beschikbaar te stellen voor onze leden, kunnen we een concrete bijdrage leveren aan de circulaire economie." Als het aan hem ligt, wordt daar geen dag mee gewacht. "We zullen enorm moeten versnellen." ●●●

Grasbetontegels, gemaakt op basis van industriële bijproducten die vrijkomen bij staalproductie, geven de mogelijkheid om gras te laten groeien en zorgen tegelijk voor een stabiele oppervlakte

FOTO: PELT & HOYKAAAS